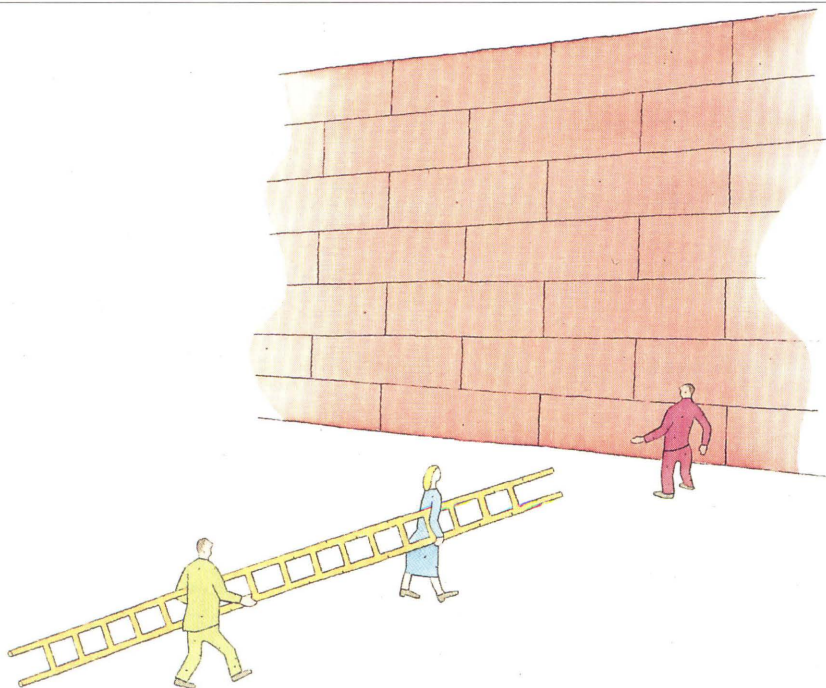

UTRECHT NOORD-HOLLAND ZUID-HOLLAND IN DE EUROPESE UNIE

Voorwoord

Dit is de eerste keer dat de Europese Commissie een serie van aparte publicaties maakt over de regio's, en met name hun Europese belangen erbij, maar dan per regio. Dit is gedaan in het hele Europa van de twaalf.

Wij hebben niet gestreefd naar volledigheid; eigenlijk gaat het meer om voorbeelden, wat tot op heden gebeurd is. Wat er in de volgende jaren nog komt, is hier niet behandeld.

Als u dus iets mist, een project, al of niet gerealiseerd, is dat de reden. Toch hopen we hiermede een beeld te geven van hoe belangrijk de rol is van regio's, gemeenten en provinciën in de Europese Unie.

Europese Commissie
Bureau in Nederland
Korte Vijverberg 5
2513 AB Den Haag
Telefoon: 070-3469326
Telefax: 070-3646619

Europees Parlement
Voorlichtingsbureau
Korte Vijverberg 6
2513 AB Den Haag
Telefoon: 070-3624941
Telefax: 070-3617896

Manuscript voltooid in januari 1994
Illustraties: Anne Howeson - Lionel Koechlin

Uitgever: Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
Luxemburg, 1994

© EGKS-EEG-EGA, Brussel - Luxemburg, 1994
Overneming met bronvermelding toegestaan, behalve voor commerciële doeleinden

Gedrukt in Den Haag

INHOUDSOPGAVE

– De Europese Unie in de Regio's	2
– Utrecht in Europa	8
– Noord-Holland in Europa	11
– Zuid-Holland in Europa	14

DE EUROPESE UNIE EN DE REGIO'S

De Europese Unie is tegenwoordig een machtige instantie met meer dan 340 miljoen inwoners in de 12 Lidstaten. De Unie vertoont door haar geschiedenis en geografie een grote variatie op allerlei gebied die gestalte wordt gegeven door de aangesloten regio's. Deze variatie vormt een van haar meest waardevolle troeven. Echter, niet alle regio's hebben hetzelfde ontwikkelingspeil. Vandaar ook dat het creëren van onderlinge eenheid een van de belangrijkste doelstellingen van de Europese constructie is.

I De variëteit in de regio's, een waardevolle troef voor Europa

De regio's in de Europese Unie vertonen talloze facetten. Er zijn rijke en arme regio's, grote en kleine, maar ook industrieel of juist landelijk getinte. Niets is te vergelijken met de pro-

blemen die zich voordoen in bergachtige gebieden, in kuststreken of in grote landbouwgebieden, in sterk verstedelijkte gebieden of met de problemen die gepaard gaan met een industriële hervorming. Deze diversiteit leidt tot een veelheid aan culturen en ervaring, hetgeen synoniem is aan de rijkdom die dit voor de Europese Unie betekent.

De verschillen zijn echter niet alleen van geografische, sociologische of economische aard; zij zijn ook institutioneel. De regio's zijn in verschillende structuren onderdeel van de Staten: federatief, gedecentraliseerd of unitair. Vandaar de verschillen in gezag en capaciteit van de ene regio ten opzichte van de andere en daarmee een andere mate van belangrijkheid in Europa. Bepaalde regio's hebben namelijk genoeg capaciteiten op diverse gebieden, zoals onderwijs, vervoer en landbouw, terwijl andere hoofdzakelijk administratieve eenheden blijven.

De regio's hebben altijd te maken gehad met de Europese constructie. Ze hebben in economisch en sociaal opzicht en waar het gaat om humanitaire ontwikkeling, profijt gehad van de belangrijke positie die deze inneemt. Indien de Europese Unie hoofdzakelijk door de Staten wordt gevormd, heeft zij dit voor een groot deel te danken aan de onderlinge betrekkingen die de verschillende overheden over de grenzen heen op allerlei gebied hebben kunnen aangaan en die de toename van hun handelsverkeer op alle terreinen mogelijk heeft gemaakt. Het verdwijnen van de binnengrenzen en de vorming van één grote markt heeft hen volop mogelijkheden tot ontwikkeling geboden, waarvan zij gebruik hebben weten te maken door - onder meer - aan beide zijden van de grens op grote schaal samen te werken. Luxemburg bevindt zich daardoor in het centrum van een uitgebreide handelstroom tussen Frankrijk, Duitsland en België.

Temidden van Europese instellingen is het Europees Parlement tot op heden vanzelfsprekend de plek geweest voor meningsuiting en voor medezeggenschap van de inwoners van de regionale eenheden. Veel parlementariërs

hebben, in de landen die lid zijn, andere ambtstermijnen in een regionaal kiesdistrict. Hierdoor kunnen kiezers behalve de parlementaire ontwikkelingen, ook de activiteiten afmeten die een afgevaardigde heeft ontplooid voor acties ten behoeve van hun regio. Het Europees Parlement is aldus een van de plekken geweest waar de volgende ideeën zijn ontstaan, volgens welke het welslagen van de Europese integratie voor een belangrijk deel afhangt van de homogene ontwikkeling van de Europese regio's.

Deze Europese regio's hebben uitgebreid deelgenomen aan het debat dat vooraf is gegaan aan de inwerkingtreding van het Verdrag van de Europese Unie. Enkele van de ideeën die zij hebben geopperd zijn hierin terug te vinden.

Sinds kort hebben zij een directe stem in het kapittel in de zaken van de Europese Unie, en wel via het Comité van de regio's. Dit orgaan, dat begin 1994 is geïnstalleerd, is met z'n 189 leden het vertegenwoordigende orgaan van de

territoriale overheden van de 12 Lidstaten. Zij heeft een adviserende rol t.a.v. grote vraagstukken van de Europese Unie en vertegenwoordigt het standpunt van de regio's bij belangrijke zaken voor het toekomstige Europa.

Aan de andere kant van de rijkdom die verschillende regio's Europa opleveren en de steeds grotere deelname van de regio's aan de Europese constructie, staat een van de uitdagingen waar deze zich geconfronteerd mee ziet, namelijk het verminderen van de grote verschillen in ontwikkelingspeil.

Foto:
Eigendom Commissie

Jacques Delors, voorzitter
Europese Commissie

Citaat:

"De deelname van de regio's aan de eenwording van Europa is een essentiële factor voor succes. Het is onze manier om ons dichter bij het doel te brengen van de Europese Unie, die zijn kracht voornamelijk put uit de economische, sociale en culturele tradities van de regio's en haar verbondenheid met deze tradities".

Jacques Delors, Lezing voor het Parlement en de Senaat van Beieren, München, 1.2.91

II Interne eenheid, een belangrijk doel van de Europese Unie

Het Verdrag van de Europese Unie, dat per 1 november 1993 in werking is getreden, is het bewijs van de prioriteit die wordt gegeven aan het beleid dat gericht is op economische en sociale eenheid. Dit beleid moet de verschillen in ontwikkeling verminderen en het de regio's mogelijk maken om beter te profiteren van één binnenmarkt en daarna, op termijn, van één munteenheid. De wil om onderlinge steun te geven, komt tot uiting in het ambitieuze regionale beleid dat wordt gevoerd, en dat tot doel heeft de minder welvarende regio's te helpen hun achterstand in te halen, en hun leefklimaat te veranderen of veilig te stellen.

Als men de levensstandaard van de inwoners van de Europese regio's vergelijkt, dan is die in de rijkste regio's van de Gemeenschap, Hamburg en Ile-de-France, vier maal hoger dan in de armste regio's, die voornamelijk in vier landen gelegen zijn: in Griekenland,

Spanje, Portugal en Ierland. Het was duidelijk dat een voortduring van deze verschillen zwaar zou drukken op de toekomst van de Unie. Het bleek dan ook van belang om de levensstandaard van de armste regio's te verhogen zodat de produkten van de meest ontwikkelde regio's ook voor de inwoners van de armere regio's bereikbaar zouden worden. Het gaat hierbij niet alleen om een probleem van solidariteit maar vooral ook om een economische noodzakelijkheid voor heel Europa. Daarom is een gedeelte van de rijkdom van bepaalde regio's, tussen het budget van de Unie door, opnieuw verdeeld onder de regio's die het minst bedeed zijn.

Deze actie is hoofdzakelijk gericht op drie kernpunten, die overeenkomen met drie soorten regionale problemen:

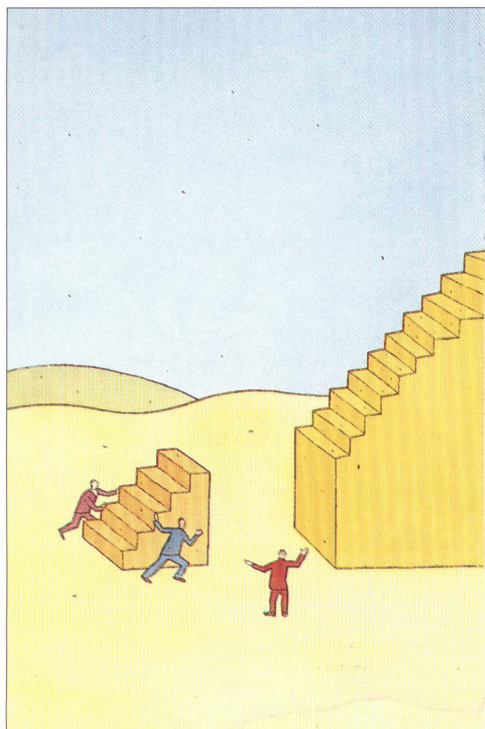
De ontwikkeling van de regio's in de zuidelijke en westelijke rand van de Gemeenschap (2/3 van Spanje, Zuid-Italië, Griekenland, Portugal, Ierland en Noord-Ierland, bepaalde regio's in Frankrijk) en de nieuwe Duitse Länder.

Het omschakelen van de regio's die zwaar door de achteruitgang van de industrie worden getroffen, en waarin meer dan 16% van de bevolking in de Gemeenschap is verenigd.

Het behoud van kwetsbare of onbewoonde plattelandsgebieden, hetgeen 5% van de bevolking in de Gemeenschap betreft.

De hulp die onder de noemer regionale ontwikkeling wordt geboden, berust op drie principes die garanderen dat fondsen op de juiste wijze worden aangewend:

- Subsidiariteit: de verantwoordelijkheden moeten worden uitgevoerd op een niveau dat het dichtst bij de realiteit ligt. Derhalve zijn het de Staten en regio's die aangeven op welke gebieden er ontwikkeling benodigd is, waar de programma's die door de Gemeenschap worden gefinancierd tot stand komen.
- Samenwerking: alle deelnemers - nationaal, regionaal en lokaal -, moeten meewerken aan de voorbereiding en uitvoering van de programma's en toezien op een goede afwikkeling.

- Additionaliteit: de bijdrage van de Gemeenschap moet worden gezien als een aanvulling op, en dus geen vervanging van, overeenkomstige steunmaatregelen van de lidstaten om het gewenste effect te bereiken.

Op basis hiervan intervenueert de Gemeenschap door middel van twee hoofdinstrumenten, te weten het Cohesiefonds en de Structuurfondsen.

Het Cohesiefonds, dat voornamelijk gericht is op de verkeersinfrastructuur en milieubescherming, moet de vier armste landen helpen hun partners te benaderen in een poging te komen tot een economische convergentie. Dit vormt een onvermijdelijke voorwaarde voor deelname aan de laatste etappe van de Economische en Monetaire Unie en de totstandkoming van één geldeenheid. In de periode 1993 - 1999 zal het budget van het Cohesiefonds 15,1 miljard ECU bedragen.

De structuurfondsen vormen de belangrijkste bijdrage van de Unie aan de vermindering

van de regionale verschillen. Zij vormen meer dan 25% van het budget van de Unie en zijn onder te verdelen in drie verschillende fondsen: het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Europees Oriëntatie en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL).

Ongeveer tweederde van de structurele fondsen wordt besteed aan de regio's die met voorrang moeten worden gesteund. Deze zijn in alle Lidstaten te vinden, met uitzondering van Luxemburg en Denemarken. Voor de periode 1993-1999 zal het totaalbudget van de structurele fondsen 141 miljard ECU's zijn, dat bestemd is voor diverse activiteiten, zoals beroepsopleiding, milieubescherming, hervorming van de landbouwactiviteiten, verbeteringen op het gebied van voorzieningen en infrastructuur en de modernisering van bedrijven en de ontwikkeling van nieuwe activiteiten die werkgelegenheid scheppen.

Het resultaat van de solidariteitsinspanningen van de Unie ten opzichte van de armste regio's is derhalve aanzienlijk. Hoewel de structurele fondsen en andere interventiemiddelen in 1993 niet meer dan 0,3% van het Bruto Nationaal Produkt van alle Lidstaten uitmaakten, vormden zij in bepaalde landen 3, ja zelfs 4% van het BNP: een bepaald niet te verwaarlozen bijdrage aan de economische ontwikkeling in deze landen en aan de verbetering van de levensstandaard van de bevolking aldaar.

Citaat:

"Dit Europa moet, om efficiënt, krachtig en democratischer te worden, niet alleen zijn volkeren en naties verenigen, maar ook de regio's meer laten deelnemen aan het communautaire leven".

Jacques Delors, Toespraak tijdens de 73e internationale beurs van Lyon, 6.4.91

III Regionaal beleid, vóór allen dienste van de inwoners

Als het belang van de regionale zaak door de Europese constructie erkend is en als de door de Unie goedgekeurde inspanningen voor de regionale ontwikkeling zo belangrijk zijn, is dat allereerst omdat het optreden van de Gemeenschap bedoeld is voor de inwoners en verbetering van hun dagelijkse levensstandaard. Tal van communautaire programma's hebben derhalve betrekking op activiteiten van de bevolking op allerlei gebied.

De toekomstige deelnemers aan het leven in de regio's moeten elkaar beter kennen en begrijpen. Dat is het doel van ERASMUS, het programma dat studenten van verschillende afkomst de mogelijkheid biedt hun studie te volgen aan universiteiten in andere Europese landen, om zo kennis en nieuwe ideeën op te doen waarvan men later thuis kan profiteren. Hetzelfde geldt voor kennis van de talen uit de Unie, dankzij het programma LINGUA. Het vergelijken van ideeën en know-how wordt eveneens op grotere schaal tot uitdrukking gebracht dankzij enkele kaderprogram-

ma's op het gebied van onderzoek en ontwikkeling die, zoals SPRINT, een vergaande samenwerking mogelijk maken tussen laboratoria, universiteiten en bedrijven, en dan met name de kleine en middelgrote bedrijven voor technische projecten die perspectief bieden.

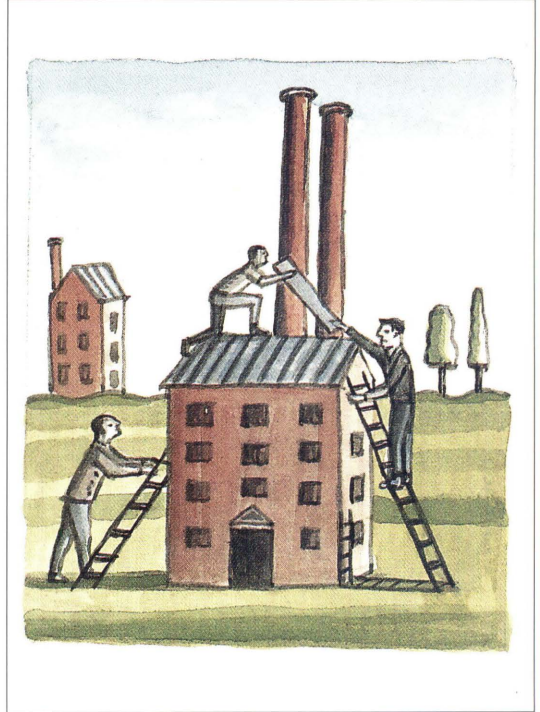
Het is eveneens belangrijk dat de inwoners zich gesterkt voelen in hun gerechtvaardigde wens om te kunnen wonen en werken in de regio waar zij vandaan komen. Vandaar ook dat de realisatie van transeuropese netwerken, zowel op zakelijk gebied als waar het gaat om verkeersinfrastructuur en informatie-overdracht, de ontsluiting van de meest geïsoleerde regio's en de regio's die aan de uiterste rand van de Unie zitten, vergemakkelijkt en het verschijnsel dat men deze regio's verlaat, moet beperken. Vanuit deze optiek wordt m.b.v. het programma LEADER dan ook prioriteit gegeven aan het behouden van landbouwers in de meest kwetsbare landbouwgebieden, zoals in bergachtige gebieden, en aldus rekening houdend met de belangrijke rol die zij spelen in het behoud van het landschap.

In de regio's die te lijden hebben onder de industriële veranderingen, worden herstructureringsactiviteiten (het KONVER-programma) uitgevoerd, zoals het creëren en implementeren van vervangende activiteiten voor de achteruitgaande industrie; bijvoorbeeld het toerisme. Deze activiteiten maken deel uit van de wens om inwoners te helpen om in de regio van hun afkomst te kunnen blijven.

De communautaire hulp richt zich tevens op het bevorderen van de kansen van nieuwe groepen deelnemers op de arbeidsmarkt. Dat is met name het geval bij het programma NOW, dat zich richt op het bevorderen van gelijke kansen voor vrouwen op het gebied van de werkgelegenheid in de minst rijke regio's van de Unie.

Dankzij de deelname aan deze activiteiten kunnen inwoners van alle Europese regio's, elk met hun eigen specifieke karakter en cultuur, elkaar beter leren kennen en begrijpen en het idee van een verenigd Europa, dat juist door z'n verscheidenheid sterk is, bespoedigen.

UTRECHT IN EUROPA

Met een oppervlakte en bevolkingscijfer dat gelijk is aan Zuid Yorkshire in het Verenigd Koninkrijk, is Utrecht de kleinste provincie in Nederland. Toch is de bevolkingsdichtheid er een van de hoogste in de hele gemeenschap; ongeveer vijf keer zo groot als het gemiddelde in de Europese Unie. Tussen 1960 en 1990 steeg de bevolking in aantal van 680.000 tot meer dan een miljoen, en er is nog steeds sprake van groei.

Gedurende 15 eeuwen Europese geschiedenis stond de stad Utrecht bekend als het belangrijkste handelscentrum. Tegenwoordig is 75% van de beroepsbevolking er werkzaam in de dienstverlening, hetgeen ruim boven het gemiddelde in de Europese Unie ligt. Kleine en middelgrote ondernemingen zijn er in overvloed te vinden; 85% van de 40.000 bedrijven in de provincie Utrecht hebben minder dan tien mensen in dienst.

Tussen de grote bedrijven die in de provincie gevestigd zijn, zitten vele buitenlandse namen, zoals IBM en Digital, hetgeen een duidelijk bewijs is van de extern gerichte economie. Hoewel de dienstensector de economische 'motor' van de provincie vormt, speelt de landbouw nog steeds een belangrijke rol en vindt deze baat bij het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). In de jaren '70 en '80 heeft er een enorme reorganisatie plaatsgevonden in de industrie, waarbij de metaalverwerkende industrie, de textiel-industrie, en de levensmiddelenindustrie aanzienlijk aan belangrijkheid inboetten, terwijl er aan de andere kant een evenredige groei te zien was in de informatie-industrie en op het gebied van chemie en meetinstrumenten. Tijdens dit reorganisatieproces kon de provincie rekenen op financiële steun van de Europese Unie om de enorme gevolgen van bedrijfsfusies voor de gemeenschap te verzachten.

	Oppervlakte Km ² 1990	Bevolking x 1.000 1991	Bevolkings- dichtheid/km ² 1990	BBP/inwoner EG = 100 1991
Utrecht	1.435	1.029	712	109
Nederland	41.006	15.067	347	104
EG	2.252.791	344.704	153	100

1. Steun aan de Provincie

De Europese Investeringsbank

De Europese Investeringsbank biedt speciale langlopende- en middellanglopende leningen en staat borg voor investeringsprojecten die bijdragen aan de economische ontwikkeling van de regio, bijvoorbeeld waar het gaat om transport, telecommunicatie, energievoorziening, of die de kwaliteit van het leven van de inwoners verbeteren. Tussen 1989 en 1992 heeft de Europese Investeringsbank in totaal 14 miljoen ECU's aan leningen verstrekt voor investeringen in Utrecht.

Landbouw

De Europese Unie heeft verschillende fondsen die boeren in Utrecht de mogelijkheid bieden om het rendement van hun machines te vergroten en de omstandigheden waarin zij hun producten verwerken en op de markt brengen te verbeteren.

Voor verwerking en marketing heeft de Europese Unie tussen 1991 en 1993 268.000 ECU's toegekend aan in totaal zeven projecten waarbij het ging om vlees, pluimvee, en ecologische producten.

Foto: Dhr. H. Bol

Provinciehuis te Rijnsweerd, Utrecht

Elk jaar krijgen ongeveer 10 boeren hulp van de Europese Unie voor het moderniseren van landbouwmachines; 80 boeren ontvangen een direct aanvullend inkomen voor het werken onder van nature vijandige of moeilijke omstandigheden, terwijl 10 jonge boeren financiële steun krijgen voor het opzetten van hun nieuwe bedrijf.

2. Onderzoek en Ontwikkeling

Tussen 1987 en 1992 heeft de Europese Unie meer dan 580 onderzoeks-samenwerkingsverbanden gestimuleerd tussen onderzoeksinstellingen en universiteiten in Utrecht en hun tegenhangers in heel Europa. Dergelijke samenwerkingsverbanden zijn bedoeld om kennis te bundelen en nieuwe technieken te ontwikkelen op allerlei gebied. Het hoogste aantal samenwerkingsprojecten tot nog toe is tot stand gebracht met Engelse, Duitse, Franse en Italiaanse instellingen. Naast het ontplooiën van activiteiten voor het stimuleren van dergelijke 'vennootschappen', waarbij soms ook grote en kleine bedrijven waren betrokken, heeft de Europese Unie ook financiële hulp geboden door toekenning van in totaal 30 miljoen ECU's.

3. Onderwijs

De Europese Unie heeft COMETT in het leven geroepen om de samenwerking tussen universiteiten en industrie te verbeteren. Hiertoe zette zij Europese netwerken op om adequate beroepsopleidingen te kunnen bieden en academisch geschoolde studenten aan een baan te helpen. Een samenwerkingsverband tussen universiteit en industrie werd in deze provincie in 1990 tot stand gebracht. In 1992 bedroeg het totaal toegekende budget 543.000 ECU's (22% van het landelijke totaal). Tien studenten ontvingen subsidies t.b.v. arbeidsplaatsing met een gecombineerd budget van 50.000 ECU's, terwijl er 1 subsidie van 8.000 ECU beschikbaar werd gesteld voor een 'Fellows' project. Bovendien kreeg de provincie twee korte opleidingen toegewezen met een budget van 20.000 ECU's en een Gezamenlijk Onderwijs Project met een budget van 465.000 ECU.

ERASMUS is in de Europese Unie het belangrijkste programma voor interuniversitaire uitwisselingen van jonge mensen. Zeven van de 28 geschikte instellingen in deze provincie namen deel aan de in totaal 86 student-uitwisselingsprogramma's in 1992/93 (11,7% van het landelijke totaal). De ongeveer 655 vertrekkende studenten studeerden met name in Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk; de

meest gekozen vakken waren Rechten en Schone Kunsten. Van de verwachte 643 inkomende studenten was een groot deel afkomstig uit Groot-Brittannië, Duitsland, Frankrijk, België en Spanje. De meesten van hen studeerden Rechten, Geografie, Schone Kunsten en Sociale Wetenschappen. De Rijksuniversiteit Utrecht was verreweg de actiefste van alle geschikte instellingen: zij organiseerde 80% van alle uitwisselingen.

Voor het Monnet Project profiteerden studenten van de Universiteit van Utrecht en de Hogeschool Midden Nederland van subsidies

om een studie naar specifieke aspecten van Europese integratie te ontwikkelen.

4. Milieu en culturele erfenis

In 1993 stemde de Europese Unie in met herstel- en restauratiewerkzaamheden aan de Kasteeltuin Sypesteyn nabij Utrecht. Diverse ornamenten zullen worden gerepareerd en er zal een tempel worden herbouwd. Ook zullen er nieuwe planten worden aangebracht en de bestaande bouwwerken zullen opnieuw worden geveerd.

Foto: Dhr. H. Bol

Kasteel Zandenburg, Langbroek

NOORD-HOLLAND IN EUROPA

Noord-Holland heeft een bevolkingsdichtheid die zes keer hoger ligt dan het gemiddelde in de Europese Unie en een BBP per hoofd dat 20% hoger ligt. Een aanzienlijk percentage van de actieve bevolking is werkzaam in de dienstverlenende sector, een kenmerk dat in andere Europese provincies te zien is die belangrijke hoofdsteden omringen, zoals Lazio in Italië, Brabant in België en het Ile-de France in Frankrijk.

Dit dichtbevolkte land lijkt wat omvang betreft op de Engelse regio Kent. Het rijkste en meest dynamische gebied in Noord-Holland ligt rond Amsterdam. Noord-Holland is gelegen in de Gouden Driehoek die wordt gevormd door Londen en het Zuiden van

Engeland, de omgeving van Parijs en het Ruhrgebied. Deze vormt het grootste en rijkste producerende centrum van de gehele Europese Unie.

Een uitgebreid netwerk van verkeerswegen, spoor- en waterwegen maakt dit gebied tot een van de belangrijkste economische centra van de gehele Europese Unie en verschaft een gemakkelijke toegang tot het hartje van het Europese vasteland vanaf de Atlantische oceaan. Om een verdere ontwikkeling tot stand te brengen, worden verbindingen met andere centra gelegd door de realisering van het geplande Europese hogesnelheidstrein-traject dat een verbinding vormt tussen Amsterdam, Brussel, Keulen, Parijs en Londen.

	Oppervlakte Km ² 1990	Bevolking x 1.000 1991	Bevolkings- dichtheid/km ² 1990	BBP/inwoner EG = 100 1991
Noord-Holland	3.515	2.405	679	115
Nederland	41.006	15.067	347	104
EG	2.252.791	344.704	153	100

1. Steun aan de Provincie

De Europese Investeringsbank

De Europese Investeringsbank biedt speciale langlopende- en middellanglopende leningen en staat borg voor investeringsprojecten die bijdragen aan de economische ontwikkeling van de regio, bijvoorbeeld waar het gaat om transport, telecommunicatie, energievoorziening, of die de kwaliteit van het leven van de inwoners verbeteren. Tussen 1989 en 1992 heeft de Europese Investeringsbank in totaal 48,9 miljoen ECU's aan leningen verstrekt voor investeringen in Noord-Holland.

Landbouw

De Europese Unie heeft verschillende fondsen die boeren in Noord-Holland de mogelijkheid bieden om het rendement van hun machines

te vergroten en de omstandigheden waarin zij hun producten verwerken en op de markt brengen te verbeteren.

Voor verwerking en marketing heeft de Europese Unie tussen 1991 en 1993 ongeveer 1,3 miljoen ECU's toegekend aan in totaal tien projecten waarbij het ging om aardappelen, ecologische producten, uien, zaden en andere producten.

Elk jaar krijgen ongeveer 40 boeren hulp van de Europese Unie voor het moderniseren van landbouwmachines, terwijl nog eens 195 boeren een direct aanvullend inkomen ontvangen voor het werken onder van nature vijandige of moeilijke omstandigheden, en ongeveer 15 jonge boeren financiële steun krijgen voor het opzetten van hun nieuwe bedrijf.

Foto: Eigendom Provincie

Fregatdok nieuwe haven terrein, Den Helder

Herbestemming van de wapenindustrie

Hoewel het einde van de koude oorlog voor Europa een belangrijke positieve ontwikkeling betekende, had dit enige economische en sociale problemen tot gevolg voor de bedrijven die nauw betrokken waren bij defensie. Voor de Europese Unie was dit in 1993 reden om financieel in te grijpen en zo de defensie-industrie te helpen overschakelen op vreedzame activiteiten.

De Europese Unie heeft in totaal reeds 3,6 miljoen ECU's toegekend aan Twente, Oostelijk Zuid-Limburg, de Kop van Noord-Holland en de Veluwe als hulp bij het omvormen van hun defensie-gerelateerde industrie. Zoals gebruikelijk is bij financiering door de Europese Unie, mochten de lokale autoriteiten met de nationale autoriteiten bepalen waaraan het geld precies zou worden besteed. Het grootste gedeelte werd aangewend voor het omscholen van personeel, het aanbieden van kennis en advies voor bedrijven die zich op andere activiteiten wilden richten, maar ook voor een reeks initiatieven die gericht waren op milieubescherming en het vinden van nieuwe bestemmingen voor militaire terreinen.

2. Onderzoek en Ontwikkeling

Tussen 1987 en 1992 heeft de Europese Unie meer dan 1000 onderzoeks-samenwerkingsverbanden gestimuleerd tussen bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten in Noord-Holland en hun tegenhangers in heel Europa. Dergelijke samenwerkingsverbanden zijn bedoeld om kennis te bundelen en nieuwe technieken te ontwikkelen op allerlei gebied. Het hoogste aantal samenwerkingsprojecten tot nog toe is tot stand gebracht met Duitse, Engelse en Franse bedrijven en onderzoeksinstituten.

Naast het ontplooiën van activiteiten voor het stimuleren van dergelijke 'vennootschappen', heeft de Europese Unie ook financiële hulp geboden door toekenning van in totaal 54 miljoen ECU's.

Een programma dat in de afgelopen vijf jaar alleen al 43 miljoen ECU's aan subsidie heeft toegekend is ESPRIT, dat tot doel heeft basistechnieken te ontwikkelen voor de IT-(informatietechnologie)industrie in Europa.

3. Onderwijs

ERASMUS is in de Europese Unie het belangrijkste programma voor interuniversitaire uitwisselingen van jonge mensen. Elf van de 56 geschikte instellingen in deze provincie namen deel aan de in totaal 161 student-uitwisselingsprogramma's in 1992/93 (21,9% van het landelijke totaal). Van de ongeveer 1.216 vertrekkende studenten studeerden de meesten Bedrijfskunde en Sociale Wetenschappen in diverse Lidstaten. Ook de 1.140 inkomende studenten kwamen uit diverse Lidstaten. De meest voorkomende studievakken waren Bedrijfskunde, Schone Kunsten en Sociale Wetenschappen. De twee instellingen met de hoogste deelnamegraad waren de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. De Universiteit van Amsterdam nam tevens deel aan een project op het gebied van Chemie, waaraan 14 studenten in 1992 deelnamen.

In het kader van LINGUA, het programma van de Europese Unie voor het stimuleren van onderwijs in en het gebruik van vreemde talen op scholen en in het bedrijfsleven, was Noord-Holland betrokken bij twaalf projecten. Hiervoor ontving zij een financiële steun van in totaal 100.000 ECU.

Voor het Monnet Project profiteerden studenten van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam van subsidies om de studie naar specifieke aspecten van Europese integratie te ontwikkelen.

Noodhulp aan slachtoffers van Schiphol

Op 5 oktober 1992, een dag na het neerstorten van een Boeing 747 op een flat nabij luchthaven Schiphol, besloot de Europese Unie een miljoen ECU's als financiële hulp aan de slachtoffers en hun familieleden te geven. In totaal werden 1.000 mensen geholpen.

4. Milieubescherming

Het Randmeren project

De keten van meren die de Randmeren wordt genoemd, is ontstaan na de sluiting van de voormalige Zuiderzee en is gelegen tussen de nieuwe polders en het oude vasteland. Er is hier een zoetwater-omgeving gevormd en langs de oevers, aan de waterkant, is een belangrijke vegetatie ontstaan, die grote vogelpopulaties aantrekt met soorten als de roerdomp *Botaurus stellaris*, het woudaapje *Ixobrychus minutus*, de zwarte stern *Chlidonias niger*, de purperreiger *Ardea purpurea* en de lepelaar *Platalea leucorodia*. Doordat de Randmeren voor diverse doeleinden worden gebruikt (als doorgangsroute voor de scheepvaart, maar ook voor zandwinning, watersporten, recreatie, vissport, en als natuureservaat) was een geïntegreerd concept-beleidsplan voor het gebied benodigd. De meren zijn een radertje in de as die het drassige gebied in het Nederlandse ecologische netwerk vormt.

Activiteiten als voorbereiding op de realisering van een netwerk van beschermde gebieden in het zuidelijke deel van de Noordzee en het westelijke deel van de Baltische Zee

Het project is een gezamenlijke inspanning van instellingen in Denemarken, Nederland en Duitsland, die samenwerken met hun tegenhangers in de landen rond de Baltische Zee. Het belangrijkste doel is om een methode te ontwikkelen waarmee het concept van Speciaal Beschermde Gebieden voor vogels kan worden toegepast voor zeebewoners. Er zijn twee gebieden, elk met hun eigen specifieke problemen t.a.v. biologie en beheer en hun eigen administratieve en juridische structuur gekozen als onderzoekslokatie. In het zuidelijke deel van de Noordzee en in het westelijke deel van de Baltische Zee wordt een projectcyclus uitgevoerd die begint met het verzamelen van gegevens, waaronder ook uitgebreid veldonderzoek valt, gevolgd door een afbakening van gebieden die belangrijk zijn voor zeedieren, en ten slotte het formuleren van een strategie voor het realiseren en beheren van een netwerk van beschermde zeegebieden.

ZUID-HOLLAND IN EUROPA

De as die de steden Rotterdam, Den Haag en Leiden verbindt, vormt het drukste en dichtbevolkste deel van Zuid-Holland, een provincie die meer dan een vijfde van de totale Nederlandse bevolking telt en een bevolkingsdichtheid heeft van meer dan 1100 inwoners per vierkante kilometer, de hoogste in de Europese Unie. Het Noord-West District en Yorkshire in Engeland hebben een bevolkingsdichtheid die dichtbij die van Zuid-Holland komen.

Zuid-Holland is gelegen in de Gouden Driehoek die wordt gevormd door Londen en het Zuiden van Engeland, de omgeving van Parijs en het Ruhrgebied.

De gevarieerde economie in de provincie leidt tot een hoog BBP per hoofd en een moderne verkeersinfrastructuur. De bevolking in de provincie is groeiende en het aantal inwoners dat jonger is dan 25 jaar ligt onder

het gemiddelde in de Europese Unie. Net als elders in de Gemeenschap, is het aantal mensen werkzaam in de industrie in de afgelopen twintig jaar gedaald, terwijl de dienstensector een sterke groei heeft gekend. In de landbouwsector is nog slechts 5% van de bevolking werkzaam.

Rotterdam is de drukste haven in de Europese Unie, dat een immens achterland bedient dat zich uitstrekt tot in verschillende Europese landen. Ondanks dat de dienstensector groeit, blijft de industrie de ruggegraat van de economie, waarin grote chemische fabrieken, de lucht- en ruimtevaartindustrie en de metaalverwerkende industrie de hoofdrol spelen. Over het geheel genomen heeft Zuid-Holland een gevarieerde en dynamische economische structuur, en is de provincie zodanig gesitueerd dat het de voordelen van het verdwijnen van de grenzen in de Europese Unie ten volle kan benutten.

	Oppervlakte Km ² 1990	Bevolking x 1.000 1991	Bevolkings- dichtheid/km ² 1990	BBP/inwoner EG = 100 1991
Zuid-Holland	3.333	3.258	970	108
Nederland	41.006	15.067	347	104
EG	2.252.791	344.704	153	100

1. Steun aan de Provincie

Op het gebied van transport heeft de Europese Unie de bouw van een rail service centrum op de Maasvlakte met 44 miljoen gulden gefinancierd.

De Europese Investeringsbank

De Europese Investeringsbank biedt speciale langlopende- en middellanglopende leningen en staat borg voor investeringsprojecten die bijdragen aan de economische ontwikkeling van de regio, bijvoorbeeld waar het gaat om transport, telecommunicatie, energievoorziening, of die de kwaliteit van het leven van de inwoners verbeteren. Tussen 1989 en 1992

heeft de Europese Investeringsbank in totaal 103 miljoen ECU's aan leningen verstrekt voor investeringen in Zuid-Holland.

Een voorbeeld van een project dat een lening kreeg van de Europese Investeringsbank is de bouw van een nieuwe container terminal in de havens van Rotterdam en de installatie van een nieuw computergestuurd verkeerregelsysteem.

Landbouw

De Europese Unie heeft verschillende fondsen die boeren in Zuid-Holland de mogelijkheid bieden om het rendement van hun machines te vergroten en de omstandigheden waarin zij

hun produkten verwerken en op de markt brengen te verbeteren.

Voor verwerking en marketing heeft de Europese Unie tussen 1991 en 1993 meer dan 2,9 miljoen ECU's toegekend aan in totaal 30 projecten waarbij het ging om vlees, pluimvee, aardappelen, uien, groente en fruit.

Elk jaar krijgen ongeveer 95 boeren hulp van de Europese Unie voor het moderniseren van landbouwmachines, terwijl nog eens 120 boeren een direct aanvullend inkomen ontvangen voor het werken onder van nature vijandige of moeilijke omstandigheden, en ongeveer 20 jonge boeren financiële steun krijgen voor het opzetten van hun nieuwe bedrijf.

2. Onderzoek en Ontwikkeling

Tussen 1987 en 1992 heeft de Europese Unie meer dan 1650 onderzoeks-samenwerkingsverbanden gestimuleerd tussen bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten in Zuid-Holland en hun tegenhangers in heel Europa. Dergelijke samenwerkingsverbanden zijn bedoeld om kennis te bundelen en nieuwe technieken te ontwikkelen op allerlei gebied. Het hoogste aantal samenwerkingsprojecten tot nog toe is tot stand gebracht met Duitse, Engelse en Franse instellingen. Naast het ontplooiën van activiteiten voor het stimuleren van dergelijke 'vennootschappen', heeft de Europese Unie ook financiële hulp geboden door toekenning van in totaal 59,3 miljoen ECU's.

3. Onderwijs

De Europese Unie heeft COMETT in het leven geroepen om de samenwerking tussen universiteiten en industrie te verbeteren. Hiertoe zette zij Europese netwerken op om adequate beroepsopleidingen te kunnen bieden en academisch geschoolde studenten aan een baan te helpen. In Zuid-Holland werden in 1990 in totaal 2 samenwerkingsverbanden tussen universiteiten en bedrijven opgezet.

Tegen 1992 bedroeg het totaal toegekende budget 573.000 ECU's (23,26% van het landelijke totaal). 93 studenten die betrokken waren bij arbeidsplaatsing ontvingen een gecombineerd budget van 213.000 ECU's. Bovendien werden er vijf korte opleidingen en twee Gezamenlijke Onderwijs Projecten

opgezet met budgetten van respectievelijk 110.000 ECU en 250.000 ECU.

ERASMUS is in de Europese Unie het belangrijkste programma voor interuniversitaire uitwisselingen van jonge mensen. Twaalf van de 64 geschikte hogere beroepsopleidingen in

Foto: Eigendom Provincie Kubuswoningen, R'dam

deze provincie namen deel aan de in totaal 157 student-uitwisselingsprogramma's in 1992/93 (21,4% van het landelijke totaal). Er waren ongeveer 1.359 vertrekkende studenten, die voornamelijk Rechten, Sociale Wetenschappen, Werktuigbouwkunde en Bedrijfskunde studeerden. De studenten vertrokken naar diverse Lidstaten, waarbij Groot-Brittannië de meest gekozen bestemming was, en naar tal van niet-lidstaten. Van de ongeveer 1.426 inkomende studenten, wederom afkomstig uit veel verschillende lidstaten, studeerden de meesten Rechten, Sociale Wetenschappen, Bedrijfskunde en Medicijn. De twee grootste deelnemers waren de Rijksuniversiteit Leiden en de Erasmus Universiteit in Rotterdam, die samen bij meer dan de helft van alle uitwisselingen waren betrokken.

De Rijksuniversiteit Leiden was daarnaast betrokken bij uitwisselingsprogramma's op het gebied van medicijnen met 26 deelnemende studenten; de Technische Universiteit Delft deed dit op het gebied van Werktuigbouwkunde, waaraan 6 studenten deelnamen.

In het kader van LINGUA, het programma van de Europese Unie voor het stimuleren van onderwijs in en het gebruik van vreemde talen op scholen en in het bedrijfsleven, was Zuid-Holland betrokken bij vier projecten. Hiervoor ontving zij een financiële steun van in totaal 12.000 ECU.

Voor het Monnet Project profiteerden studenten van de universiteit van Leiden en Rotterdam van subsidies om een studie naar specifieke aspecten van Europese integratie te ontwikkelen.

4. Milieubescherming en culturele erfenis

Het Randmeren project

De keten van meren die de Randmeren wordt genoemd, is ontstaan na de sluiting van de voormalige Zuiderzee en is gelegen tussen de nieuwe polders en het oude vasteland. Er is hier een zoetwater-omgeving gevormd en langs de oevers, aan de waterkant, is een belangrijke vegetatie ontstaan, die grote vogelpopulaties aantrekt met soorten als de roerdomp *Botaurus stellaris*, het woudaapje *Ixobrychus minutus*, de zwarte stern *Chlidonias niger*, de purperreiger *Ardea purpurea* en de lepelaar *Platalea leucorodia*. Doordat de Randmeren voor diverse doeleinden worden gebruikt (als doorgangsroute voor de scheepvaart, maar ook voor zandwinning, watersporten, recreatie, vissport, en als natuureservaat) was een geïntegreerd concept-beleidsplan voor het gebied benodigd. De meren zijn een radertje in de as die het drassige gebied in het Nederlandse ecologische netwerk vormt.

Activiteiten als voorbereiding op de realisering van een netwerk van beschermde gebieden in het zuidelijke deel van de Noordzee en het westelijke deel van de Baltische Zee

Het project is een gezamenlijke inspanning van instellingen in Denemarken, Nederland

en Duitsland, die samenwerken met hun tegenhangers in de landen rond de Baltische Zee. Het belangrijkste doel is om een methode te ontwikkelen waarmee het concept van Speciaal Beschermde Gebieden voor vogels kan worden toegepast voor zeebewoners. Er zijn twee gebieden, elk met hun eigen specifieke problemen t.a.v. biologie en beheer en hun eigen administratieve en juridische structuur gekozen als onderzoekslokatie.

In het zuidelijke deel van de Noordzee en in het westelijke deel van de Baltische Zee wordt een project cyclus uitgevoerd die begint met het verzamelen van gegevens, waaronder ook uitgebreid veldonderzoek valt, gevolgd door een afbakening van gebieden die belangrijk zijn voor zeedieren, en ten slotte het formuleren van een strategie voor het realiseren en beheren van een netwerk van beschermde zeegebieden.

Het Europees Centrum voor de Stadsomgeving in Delft

In samenwerking met het Internationale Instituut voor de Stadsomgeving is de Europese Unie bezig met het opzetten van Europa's eerste 'informatiecentrum stadsomgeving' in de stad Delft. Het Europees Centrum voor de Stadsomgeving zal uiteindelijk het middelpunt vormen van een Europees netwerk, dat gericht is op het uitwisselen van informatie tussen lokale en landelijke autoriteiten en iedereen die betrokken is bij de invulling van de omgeving in steden. Het doel is om een forum samen te stellen dat oplossingen zoekt voor vervuiling, verkeersfiles, overbevolking en andere problemen die de Europese steden teisteren.

Behoud van de architecturale erfenis - Leidse tuinen

De Historische Graftuin Groenesteeg nabij de oude stadswallen, die tussen 1827 en 1967 als kerkhof werd gebruikt, bevond zich in een zeer slechte staat van onderhoud toen enkele jaren geleden werd besloten tot restauratiewerkzaamheden over te gaan. De Europese Unie kende financiële steun toe aan het project. Het oude kerkhof wordt hierbij omgebouwd tot een openbare tuin, beschadigde grafstenen worden hersteld en er zal nieuwe beplanting worden aangebracht.

